

PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

НЕСТЕРТА ПЛЯМА.

Кровавий тиждень у Берліні сполохав увесь світ. В республіканській Німеччині, що пишеться своєю "демократичною" конституцією, "подія з наказу" соціал-демократичних міністрів розстріляла на вулиці беззбройну робітничу демонстрацію. Увесь апарат меншовицької партії був пушений у рух, щоб спершу підготувати, а потім виправдати систему масових убивств.

Не вперше вже береться підвезка соціал-демократів до засобів кровавого терору. Фізичне знищення пролетарських бойців в широких розмірах практикувалося підчас революції 1918 року. Тоді молода комуністична організація втрачала не одну жертву, серед них і незабутні провідники Карла й Розу. Так почала соціал-демократія новий етап своєї історії — боротьби не за життя, а за смерть з передовими шеренгами робітничого руху.

Кровавий першотравень у Берліні вилтає нові лаври у винок меншовицької підлоти. Диставшись до влади, соціал-демократія поклала собі за

головне завдання, не наступити ніякими засобами, розчистити комуністичний рух. Коли меншовицьких агітаторів жемуть з робітничих зборів, коли грунт хитається під ногами і від колишнього авторитету лишаються самі спогади, доводиться владатися до іншої зброї.

З двох лях меншовики обрали найменше. Краще взяти на себе відповідальність за пролиту кров, аніж допустити комуністичний похід. Найбільше боялися меншовики озаконити смертний для них порівняння: могутній потім демонстрантів у лавах комуністичних проти міщанської, нечисленної й хисткої соціал-демократичної юрби.

Похорон борців, що полягли на першотравневих барикадах, тим то і відбувся під знаком нещадної й непримиренної боротьби проти соціал-демократії. Над свіжою могилою українські діячі походу призначили не складати зброї, а жемуть не поділяють головною перешкодою на шляху комуністичної революції — світової меншовицької.

ТУПИЙ МЕЧ.

Афганська реакція вступає в друге півріччя свого державно-бандитського буття. Країна здригається у вирі громадянської війни. Ватажок доветанської зграї Баче-Сааф засів у столицю місто Кабулі і звідти дарма силкується підкорити своїй владі розбурханий край.

Не секрет, що своїми успіхами повстанці завдячують англійській підмоці. Тільки за безпосередню участь могутнього сусіда пощастило купити реакціонерів зламати опір національного уряду і зволодіти більшою частиною Афганістану.

Усунувши уряд Аманулі, консервати виконали тільки частину свого далекосяжого плану. Удар по Афганістану мав бути підготовлений заходом для того, щоб створити загрозу для радянських республік Сходу. Перші спроби такого натиску вже маємо.

Протягом останніх тижнів кілька банд з-за афгансько-кордонну вдерлося на радянську територію.

Не довго хазяїнували басмачі на радянській землі. Червона армія знищила ці ватаги, рештки їх втекли назад до Афганістану.

Одначе заспокоюватися ще рано. Неодмінно слід чекати

нових наскоків. В Кабулі відбулася нарада бандитських ватажків, де вирішено повторити першу спробу в широкому масштабі. Коли згадати склад наради, то не доводиться сумніватися, що вони свій замір за всяку ціну здійнять.

Звісно, серйозної воєнної загрози нема. Червона армія легко впорається з грабівницькими ватагами. Англійському імперіалізові годі сподіватися викликати загрозу на Радянському Сході. Об неохитний мурд радянських республік розіб'ється шість тупий меч англійської дипломатії.

За повідомленням "Іманіте" ісламів негально відбувся 5 з'їзд повобранців паризького району. На з'їзді брали участь понад 110 делегатів. Одноголосно ухвалено резолюцію, яка заявляє, що повобранці зобов'язуються організувати боротьбу проти підготовки імперіалістичної війни і борючись виготи саадат, утворити салдатський комітет.

Салдати вимагають, щоб поліпшити умови солдатського побуту, права читати й розповсюджувати робітничу пресу, права участі в робітничих зборах.

ОРГАНІЗАЦІЯ НОВИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЧИХ ІНСТИТУТІВ.

Вища Рада Народнього Господарства порушила перед Раднаркомом питання про організацію на Україні науково-дослідницького інституту харчової та ферментальної промисловості.

Новий інститут повинен, на думку ВРНГ, досліджувати сировину та продукти виробництва цієї галузі промисловості, опрацювати питання про харчовий кодекс, вивчити різні форми ферментування процесів і т. п. Перед інститутом ставиться завдання організувати в лабораторному та напівзаводському масштабі нові форми виробництва, зокрема для видобування з торфу спирту, деревної тирси й т. п.

Крім того ВРНГ вважає за потрібне утворити український науково-дослідницький інститут торфової промисловості, що буде філією всесоюзного інституту.

Робота нового інституту полагатиме вивчення властивостей українського торфу, різних способів його добування, переробити та сушити й т. п. В коло його діяльності входить також вивчення торфу, як сировини для одержання обгорткового паперу, фарби, будівельних матеріалів, утворюючи та інших продуктів.

При новому інституті передбачається організувати дослідну торфову станцію у барішському районі.

ДЕСЯТИРІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ.

15. травня на Радянському майдані в Харкові відкрилася на два тижні книжковий ярмарок. Ярмарок цей має відіграти велику роль в просуванні української книжки в тушину робітничих мас. Він відбувався під гаслом десятиріччя української книжки та будівництва української культури. Це особливо позитивне явище на культурному фронті в зв'язку з тримісячником, що його ініціює провідництво всієї України.

Характерною ознакою книжкового ярмарку в цьому році є те, що на ньому репрезентовано майже виключно українську книжку і, то в своїй майже новій книжковій ярмарок на Радянському майдані є так би мовити центральним ярмарком. Крім цього з противагою боку будинку Округовою влаштується спеціальний книжковий ярмарок для дітей з

атракціями та оркестрами.

Для охоплення книжковим ярмарком робітничих районів організується пересувний ярмарок по найбільших робітничих районах та селищах. Крім цього по місту розставлено книжкові кіоски.

Для зручності відвідувачів ярмарку, павільйон його розбито по окремих групах видавництва. Так в-во "Пролетарій" взяло на себе групу соціально-економічної і партійно-масової літератури, ДВУ — красне письменство і військової літератури, Книгоспілка — дитячу літературу, "Український робітник" — профсоюзну і масову робітничу літературу. Окремий павільйон має ФЗ РСФРР, спеціальний для технічної книжки. Знижку на окремі книжки становилося від 10 до 70%. Це дасть змогу навіть безземельним робітникам придбати книжку підчас ярмарку.

КАПІТАЛЬНЕ БУДІВНИЦТВО РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Укладеною контрольною цифрою промисловості, ВРНГ виділяє видатки на капітальне будівництво в сумі 82,612,000 карбованців. Грунтуючись на цьому, що їх провели інші економічні органи в державному бюджеті, та в загальному плані фінансування народнього господарства. Економічна нарада виділяла заможливі збільшити капітальні вклади в українську республіканську і місцеву промисловість ще на 9,000,000 карб. Отже, після корективів **остаточний план капітальних робіт затверджено в сумі 92,500,000 карб.**

З додаткових коштів України, трестмашини відпускається 3,000,000 карб. в умову, щоб цього трест випустив на 100 мільйонів карб. сільсько-господарських машин та здійснює роботи зв'язані з переходом на 7-місячний робітничий день харківського заводу "Серп і Молот". 1,600,000 карб. відпускається Укрмашбудтрестові на закінчення київської корабельної та поширення сумського заводу й київського заводу "Більшовик". Кілька сот тисяч карбованців призначено на дрібні роботи в паперовій, мажорковій, тек-

АМЕРИКАНСЬКА ЕКСПЕДИЦІЯ БИРДА НА ПІВДЕННОМУ БІГУНІ.

Чи на південному бігуні цивло колись життя.

Подорож Бирда до південного бігуна звернула увагу цілого світа на цю цілковито невідому досі сушу. Виявляється, що її поверхня вноситься біля 13 мільйонів квадратних кілометрів, при чому вона в цілості покрита льодом, наслідком чого це найбільша маса льоду на цій земській кулі. Ніхто не знає напевно, як груба верства льоду, але декотрі вчені ораховують її на 6,500 метрів. Цей лід вкриває цілу сушу з винком найвищих гір та кількох вулканічних полів, що лежать біля бережжя.

Сушу південного бігуна ділять на чотири відтинки, з котрих кожний називається за назвою відкритця: Африканський, Австралійський, Пасифічний і Американський. Найкраще відомий Африканського й Пасифічного має жезвем невідомі. З Американського відтинка розслідують тільки малу частину бережжя. Найкраще відомий Австралійський відтінок, що обіймає південь моря Росса.

З усіх експедицій, що коли-небудь діяли до південного бігуна, тільки п'ятьом вдалося вдертися даліше як на 320 км в глибину суші. Всі ці експедиції, з винком одної, брали за підставу своєї діяльності море Росса.

Бирда ввійшов до операційну підставу місце близько бережжя Київ. Деякий воно це далеко так званої Великої Бар'єри, що тягнеться аж до землі короля Едварда VII. Досі не вдалося устійнити погляду на ту область. Бо коли Скот заперіював, що ця область не має тривалої підстави, то Амундсен був іншої думки, стверджуючи, що на противітрянні дослідів експедиції

не вдалося зауважити руху Великої Бар'єри. Загалом можна тільки сказати, що Бар'єра є неначе фабрикою ледяків, бо від часу до часу відриваються від неї великі ледові гори, спричинюючи гук і тріск, який в часі найбільшої бурі. Може це звище й було причиною, що Скот набрав перекопання, неначе б Велика Бар'єра мала рухому підставу.

Відтінок Тихого океану має за поход моря Росса. Там на землі короля Едварда VII виділяється багато-скат. Тут саме, в часі свого першого лету, Бирда заримити відкрити снігом верхи і гори Александри. Тут відкрив він новий острів і затопував 14 верхів на малі країни, якої досі людське око не оглядало.

Якщо мова про Американський відтінок, то тут є деякі неясності. Море Веддла входить просто моря Росса. Заходять питання, чи це два моря були здучені колись пролотами? Іншими словами, чи південний бігун то одноцла суша, чи може то два острови, подучені ледовою верствою.

Заходять ще одні питання, а саме, що дивлясь в тій країні в дозвідній епоці? Чи південний бігун мав-коли умірене підсоння? Здається, що на його землі були свого часу великанські лени, які з часом перетворились в покладні вулги. На великі випадок вулго знайдено в багатьох місцях, на значній просторі між землею Юрія V і морем Росса.

Бирда має широке поле допису. Він заткнув американський прапор на тій таємничій суші, якій заперіється вирвати цілий ряд тайн.

Товариші! Відновляйте передплату на "Українські Робітничі Вісті"!

ТОВАРИШІ! ЧИТАЙТЕ ЛІТЕРАТУРУ З ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ!

КОЖНИЙ з нас повинен цікавитися боротьбою пролетаріату міста і села на Західній Україні. А щоб бути в курсі усіх справ, треба читати літературу Західної України, головні ж видання Комуністичної Партії Західної України: В нас можемо дістати цілі ряди видання Комуністичної Партії Західної України:

"ЗЕМЛЯ І ВОЛЯ", орган КПЗУ, за місяць травень 1929	20ц.
ПОСТАНОВИ Ш-го З'їзду КПЗУ, повне видання	25ц.
"НАША ПРАВДА", за червень-липень 1928	25ц.
"НАША ПРАВДА", за січень-березень 1929	25ц.
ПОЛІТИЧНА СИТУАЦІЯ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ	20ц.

Хто пришле ОДИН ДОЛАР, той дістане вище згадану літературу, що коштує \$1.15. Адресуйте так:

UKRAINIAN LABOR NEWS
COR. PRITCHARD & MCGREGOR STS., WINNIPEG, MAN.

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

Протє, ні. Божевілля тут ні до чого. Через хвилину все зрозуміло. Людина попереджує нас, що іхній невеличкий торос коливается від наближення "Красина". До торосу нам лишається з півтора метра. "Красін" став, боячись іти далі, щоб під натиском льодів не перекинути невеличкої льодини, де сидить група.

Група Мальмгрена.

Крига м'ягко шарудить по бортах. Повітря сповнене північної тиші. Машини стади. Повітря прорізує голосний радянський вигук: "Красін, товариші!"

Ми здивовано дивимось один на одного: руська мова. Хто-ж це може бути? Напевне, сам Мальмгрен. Мені десь доводилося читати, що Мальмгрен вивчав руську мову. Це Мальмгрен!

Ще не стихло шарудіння льодин навколо нашого борту, а штурман-трапоєт уже зскакують вниз люди. Ноги зсковзаються по нерівних торосах. Я їду дуже обережно, бо льодини коливаться з кожним кроком. Попереду Жолу-

дів, Куделько, Кабанів, Ісачов, обережно ідуть з дошками, в яких споруджують містки через розщелини в крижі.

Кремезний бородачій чоловік нетерпляче тупоється на льодині і привітально махає рукою в наш бік. Коло його нік, як і перш, час від часу здіймається голова другої людини. Обличчя її не видно. Третього чоловіка не видно зовсім.

Аж ось дошку перекинуто через останню розкодину. Наші люди пішли на торос, і бородачій здоровило бьжить до наших містків. Він шось бадьорче і знаками показує, що хоче йти сам, що йому не потрібна допомога. Він хоче швидше на корабель. Але його не пускають. На торос приносять носилки, куди кладуть чоловіка, що нерухомо лежав на льоду. Із широким відкриттям голубих очей чоловікові котиється великі сльози, змочуючи круглу руду бороду. Лице йому таке ж темне, як і в товариша, але радісна посмішка не сходить йому з вуст.

На кремезному чоловікові, який нетерпляче тупоється коло краю торосу, чудовий брезентовий тонкий комбінезон, штани на рудобородому від коліна порв'яті, в прорізі видно голя коліна, пошині, червоні. Крижі подарні карпетки видно темні, подекуди зовсім чорні пальці.

Поки несуть рудобородого, я хожу навколо тороса, шукаючи третю людину. Кремезний чоловік уважно стежить за мною очима. На невеличкому торосі розкидано мізерне господарство групи: порвана рожева ковдра кілька шматків парусини, якісь бляшанки і маленька похідна сокира. На схилові тороса-із цілком

почорнілих ганчірок складено великого написа: **PLEASE FOOD HELP**

Льодина має всього десять метрів. Більше тут нікого нема. Де-ж може бути третій? Злізав на верхівку тороса, і перед очима, формою літери А, сірі брезентові штани. Мій перший рух — кинути туди. Але шось примушує мене обернутися до кремезного чоловіка. Він із запитанням дивиться на мене.

Звертаюсь до нього по-німецькому: Група Мальмгрена? Він мовчки киває головою. Той самий Мальмгрен, що його офіційних своїх повідомленнях. Нобіле давно вже поховав у полярній могилі, стоїть передо мною. Упевнено запитую: Ви Мальмгрен? Але чоловік заперечуючи хитає головою і поганюю німецькою мовою говорить: Я капітан Цапін. А Мальмгрен? Із його німецько-англійських фраз я розумію одне: Мальмгрен зостався далеко на льодині. Мальмгрен помер. Мальмгрен помер, нема Мальмгрена, Мальмгрен далеко. Тут Маріано і Цапін. Я хочучу на корабель. Я хочу їсти. Я їз день не їв. Держучись за плечі людей, що обережно ідуть по слизкій дощці, перекинувши через воду, капітан Цапін їде до "Красина", над бортом якого зпущено гратчасту лодку руку зводу, що підіймає на борт носилки з Маріано.

До мене на торос сходить Гуль. Так само, як я 5 хвилин тому, він обходить тепер з усіх боків льодину. І кілька разів клацає кодаком.

Швидко зв'язують у вузол злидене майно групи. Брезентові штани які розгледів з верхівки торосу, теж зникли. Іду на корабель.

Маріано і Цапін.

У залитій електрикою кают-компанії в глибокому оксамитовому кріслі сидить Цапін. Темніле від вітру й холоду лице його посмакується. Із-під поливлях вусів і руді бороди виблискують білі зуби. У синих, набряклих, наче від водянки, пальцях величезної руки чашка з кавою. Повільно, маленькими кодами тупиває він з неї чорну рідину. Після кожного квітка озирається навколо, наче не вить тому, що він тут в теплій кают-компанії, на твердій падулі закованого в залізо корабля. Цапін повільно, розтягуючи на солоду, розколює невеличкий бісквіт, єдине, що дозволило йому дати лікар Средневський.

Хочу ще. Ради бога, ще один бісквіт. Не дати — не можна. Новий бісквіт виразу зник у величезних білих зубах. Чудові зуби, такі зуби були, мабуть, у перших людей. Широкий білі, міцні, наче призначені, на те щоб розривати м'ясо і трощити кістки тварин. Малюсенький бісквіт, що зникає в цих зубах — анахронізм.

Цапін повільно підить слова німецько-англійською мовою. Трудно відновити з них гармонійну розповідь.

(Далі буде.)

Не забувайте про пресовий фонд однієї української робітничої газети в Канаді — "Українських Робітничих Вістей"!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВІСНОДИТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ" — одиний український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: \$4.00 на рік, \$2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" — одиний дійсно фермерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючої фермерства. Передплата: \$2.00 на рік, \$1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" — одиний журнал в українській мові для працюючої жінкоти, виходить два рази на місяць. Передплата: \$1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" — одиний журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повний часопис і журнали посилайте або на ім'я кожного часопису окрема, або на ім'я й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.
Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.